

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 37/1996 vp

Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 17 päivänä syyskuuta 1996 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 105/1996 vp.

Eduskunta-aloitteet

Valiokuntaan on lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi lukuisasti sekä vuoden 1995 että vuoden 1996 valtiopäiviltä olevia laki- ja toivomusaloitteita, jotka liittyvät tuloverolakiin sisältyviin säännöksiin tai jotka tulisi sisällyttää tuloverolakiin, mikäli ne hyväksyttäisiin. Hallituksen esityksessä ehdotetaan useita toisistaan erillisiä muutoksia. Eräät aloitteista sisältävät samoja tai samankaltaisia asioita koskevia muutosehdotuksia ja toivomusehdotuksia. Valiokunta on tämän vuoksi päättänyt käsitellä tässä yhteydessä kaikki tuloverolakiin välittömästi ja välillisesti liittyvät vuosien 1995 ja 1996 valtiopäiviltä olevat laki- ja toivomusaloitteet.

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä vuoden 1995 valtiopäiviltä olevat, eduskunnan valiokuntaan 5 päivänä toukokuuta 1995 valmistelevasti käsiteltäviksi lähettämät ed. Komin /kesk lakialoitteen 5/1995 vp laiksi tuloverolain 101 §:n muuttamisesta ja ed. Arja Ojalan /sd ym. lakialoitteen 6/1995 vp laiksi tuloverolain 100 ja 101 §:n muuttamisesta, 9 päivänä toukokuuta 1995 lähettämän ed. Ala-Nissilän /kesk ym. lakialoitteen 8/1995 vp laiksi tuloverolain 149 a §:n muuttamisesta, 30 päivänä toukokuuta 1995 lähettämän ed. Ala-Nissilän /kesk ym. lakialoitteen 12/1995 vp laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta, 16 päivänä marraskuuta 1995 lähettämän ed. Tiusasen /vas ym. lakialoitteen 58/1995 vp laiksi tuloverolain 106 §:n muuttamisesta ja 5 päivänä joulukuuta 1995 ed. Peltomon /sd ym. lakialoitteen 63/1995 vp laiksi tuloverolain muuttamisesta sekä vuoden 1996 valtiopäiviltä olevat 23 päivänä huhtikuuta 1996 valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäviksi lähettämät ed. Ala-Nissilän /kesk ym. lakialoitteen 10/1996 vp laiksi

tuloverolain 93 §:n muuttamisesta ja ed. Ranta-Muotion /kesk ym. lakialoitteen 12/1996 vp laiksi tuloverolain 149 §:n 5 momentin kumoamisesta, 31 päivänä toukokuuta 1996 lähettämän ed. Tykkyläisen /sd ym. lakialoitteen 24/1996 vp laiksi tuloverolain 92 §:n muuttamisesta, 13 päivänä syyskuuta 1996 lähettämän ed. Aaltosen /sd ym. lakialoitteen 36/1996 vp laiksi tuloverolain muuttamisesta, 20 päivänä syyskuuta 1996 lähettämän ed. Jääskeläisen /skl ym. lakialoitteen 40/1996 vp laiksi tuloverolain 31 §:n muuttamisesta ja 24 päivänä syyskuuta 1996 lähettämän ed. Saaren /kesk ym. lakialoitteen 42/1996 vp tuloverolain muuttamisesta, 27 päivänä syyskuuta 1996 lähettämän ed. Kuopan /va-r ym. lakialoitteen 44/1996 vp laiksi tuloverolain 143 §:n muuttamisesta, 4 päivänä lokakuuta 1996 lähettämän ed. Kokkosen /kok ym. lakialoitteen 47/1996 vp laiksi tuloverolain 101 ja 106 §:n muuttamisesta sekä 6 päivänä marraskuuta 1996 lähettämän ed. Salon /kesk ym. lakialoitteen 60/1996 vp laiksi tuloverolain muuttamisesta.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä myös eduskunnan valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäviksi 30 päivänä toukokuuta 1995 lähettämät ed. Ala-Harjan /kok ym. toivomusaloitteen 34/1995 vp henkilöyhtiöiden verotusmallin uudistamisesta, ed. Kantalaisen /kok ym. toivomusaloitteen 43/1995 vp henkilöyhtiöiden jakamattoman tulon verottamisesta, ed. Karjalaisen /sd ym. toivomusaloitteen 45/1995 vp vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun verovähennysoikeuden poistamisesta, ed. Myllyniemen /kesk toivomusaloitteen 49/1995 vp rintamaveteraanien verotuksen keventämisestä, ed. Nurmen /kok ym. toivomusaloitteen 50/1995 vp kotiin palkatun henkilön palkkauksen verovähennyskelpoisuudesta ja ed. Räsänen /skl ym. toivomusaloitteen 56/1995 vp lapsenhoitajan palkasta maksettujen työnantajamaksujen vähentämisestä verotuksessa.

Valiokunta on käsitellyt myös vuoden 1996 valtiopäiviltä olevat eduskunnan valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäviksi 19 päivänä maalis-

kuuta 1996 lähettämät ed. Jääskeläisen /skl ym. toivomusaloitteen 17/1996 vp vaihtoehtojen luomisesta perheiden verotuksen ja toimeentulon malleihin, ed. Kalliksen /skl toivomusaloitteen 19/1996 vp ulkomailta saatujen eläkkeiden verotamisesta, ed. Korteniemen /kesk toivomusaloitteen 22/1996 vp opiskelijoiden verotuksen muuttamisesta työntekoon kannustavaksi, ed. Lahtelan /sd toivomusaloitteen 25/1996 vp todellisten työmatkakustannusten hyväksymisestä vähennyksiksi verotuksessa, ed. Räsäsen /skl toivomusaloitteen 36/1996 vp korjausrakentamisen lisäämisestä verotuksellisin keinoin, ed. Smedsin /skl toivomusaloitteen 39/1996 vp kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamisesta, ed. Vanhasen /kesk toivomusaloitteen 41/1996 vp kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamisesta verotuksellisin keinoin ja ed. Viheriälän /kesk ym. toivomusaloitteen 43/1996 vp kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamisesta verotuksellisin keinoin.

Jaostokäsittely

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina finanssineuvos Timo Viherkenttä ja ylitarkastaja Erkki Laanterä valtiovarainministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Marja-Liisa Lindström verohallituksesta, ylijohtaja Hannu Uusitalo Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesta, johtaja Tero Honkavaara Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, apulaisosastopäällikkö Hannele Ranta-Lassila Keskuskaupparimasta, lainopillinen asiamies Anna Lundén Suomen Yrittäjät ry:stä, varatuomari Vesa Korpela Veronmaksajain Keskusliitosta, ekonomisti Helena Pentti SAK ry:stä, pääekonomisti Matti Koivisto STTK ry:stä, tutkimuspäällikkö Olli Saariaho Akava ry:stä, johtaja Esko Kiviranta Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, kehityspäällikkö Esko Ahonen Väestöliitosta, hallituksen jäsen, KHT Urpo Salo Kirjanpito toimistojen liitosta, varatuomari Raimo Pallonen KHT-yhdistyksestä, toiminnanjohtaja Teuvo Ikonen ja toiminnanjohtaja Ismo Suksi Valtakunnallisesta Eläkeläisjärjestöjen Neuvottelukunnasta edustaen Eläkkeensaajien Keskusliitto ry:tä, Eläkeliitto ry:tä, Kansallinen Eläkeläisliitto ry:tä, Eläkeläiset ry:tä, Svenska Pensionärsförbundet rf:ia, Kristillinen Eläkeliiito ry:tä ja Oikeutta Eläkeläisille ry:tä sekä hallintotieteen liseniaatti Pentti Rönkkö Tampereen yliopistosta.

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa muutettavaksi sekä tuloverolakia että verotusmenettelystä annettua lakia. Tuloverolakiin ehdotetaan useita henkilöverotusta ja yritysverotusta koskevia muutoksia. Verotusmenettelystä annetussa laissa ehdotetaan täsmennettäväksi eräitä ilmoittamisvelvollisuuksia koskevia säännöksiä.

Tuloverotuksen tulonhankkimisvähennyksen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi 1 500 markasta 1 800 markkaan. Tämä ehdotus liittyy vuoden 1995 syksyllä tehtyyn tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun.

Ns. kannustinloukkutyöryhmän ehdotusten mukaisesti pienten lasten hoidon tukijärjestelmää ehdotetaan uudistettavaksi. Hoitoraha, hoitolisä ja kunnalliset lisät ovat veronalaista tuloa. Niitä ehdotetaan verotettavaksi sen henkilön tulona, joka hoitaa lasta ja jolle tuki maksetaan. Kannustinloukkutyöryhmän ehdotusten pohjalta ehdotetaan useita toimia, joiden tarkoituksena on madaltaa työttömyysturvan ja sosiaalietuuksien varassa elävien pienituloisten kynnystä hakeutua työhön tai hankkia lisätuloja. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä ehdotetaan korotettavaksi tuntuvasti nykyisestä. Vähennyksen enimmäismäärä nousisi 2 000 markasta 5 500 markkaan. Se alkaisi pienetä 2 prosentilla 43 000 markan ylittävistä tulosta ja poistuisi kokonaan 318 000 markan vuositulotasolla. Vähennystä ei, kuten tähänkään asti, myönnettäisi eläketulosta. Ehdotuksen mukaan sitä ei tehtäisi myöskään työttömyysturvasta eikä muista sosiaalietuuksista.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennystä ehdotetaan muutettavaksi siten, että puolison eläketulovähennys myönnettäisiin jo siinä vaiheessa, kun verovelvollinen alkaa saada työeläkettä eikä vasta kansaneläkkeen maksamisvaiheessa. Eläkeläispuolisot tulevat näin yhdenvertaiseen asemaan eläkkeen laadusta riippumatta. Tätä muutosta ei sovellettaisi niihin puolisoihin, jotka ovat vuonna 1996 saaneet yksinäisen eläketulovähennyksen.

Nykyisessä lainsäädännössä ei ole erityisiä säännöksiä siitä, miten verotus toimitetaan yritysmuodon muutosvuodelta muutettaessa yritys osakeyhtiöksi. Verotuksen ei tulisi tarpeettomasti vaikeuttaa muutoin tarkoituksenmukaisia yritysmuodon muutoksia, mutta perusteltua ei ole myöskään se, että yritysmuodon muutosvuoden verotukseen liittyy aivan poikkeuksellisia etuja sekä edeltäviin että seuraaviin vuosiin verrattu-

na. Hallitus ehdottaa, että tuloverolakiin tehtäisiin yritysten toimintamuodon muutostilanteiden verotusta koskevia selvennyksiä ja täsmennyksiä.

Muiden kuin osakeyhtiömuotoisten pienyritysten tulorahoitusmahdollisuuksia ehdotetaan parannettavaksi. Pääomatulo-osuuden suuruuden määräävä osuus nettovarallisuudesta ehdotetaan korotettavaksi 15 prosentista 18 prosenttiin. Pääomatulo-osuutta laskettaessa nettovarallisuuteen lisättäisiin 30 prosenttia verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista.

Hallitus ehdottaa, että termiinisopimuksista aiheutuneet voitot ja tappiot rinnastettaisiin luovutusvoittoihin ja -tappioihin. Johdannaisiin kuuluvalla termiinillä tarkoitetaan sopimusta, jossa sopimuksentekohetkellä määritellystä hinnasta tehtävä suoritus on täytettävä tiettyä määräpäivänä. Termiinit velvoittavat molempia osapuolia.

Lakiehdotukset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

Käsitelty aloitteet

Käsitelty lakialoitteet sisältävät lukuisia muutosehdotuksia tuloverolakiin.

Käsitellyissä toivomusalioitteissa ehdotetaan useita välittömästi tai välillisesti tuloverolakiin liittyviä toivomuksia.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Hallituksen esityksessä tuloverolain muuttamisesta ehdotetaan tehtäväksi tekninen tarkistus 42 §:n 2 momenttiin. Osakkaan määritelmässä viitattaisiin suoraan työntekijään eläkelakiin (395/61) sen sijaan, että viitataan elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin, jossa on kytkentä työntekijään eläkelakiin. Vastaava viittaus on ollut vuodesta 1993 lähtien tuloverolain 42 §:n 3 momentissa. Työntekijään eläkelakiin tehdyn muutoksen vuoksi viittausten tulisi kuitenkin olla lain 2 §:n 7 momenttiin eikä 6 momenttiin. Valiokunta ehdottaa, että 42 §:ään tehtäisiin sanottu muutos.

Hallitus ehdottaa termiinisopimuksista aiheutuneiden voittojen ja tappioiden rinnastamista luovutusvoittoihin ja -tappioihin. Termiinitappioiden vähennyskelpoisuuden takautuvaa ulottamista aina vuodelle 1993 asti on toivottu useissa valtiovarainvaliokunnan verojaostolle ja valtiovarainministeriölle tulleissa yhteydenotoissa.

Johdannaismarkkinoiden ylikuumenemisvaiheessa markkinoille lähti mukaan monia sellaisia sijoittajia, joille riskit eivät olleet riittävästi valjenneet. Lisäriskinä oli termiinitappioiden verokohtelun epäselvyys, kunnes asia oikeuskäytännössä ratkaistiin. Ratkaisu perustui tuloverolain 50 §:n sanamuodon tiukkaan tulkintaan. Asiaperusteet kuitenkin tukevat termiinitappioiden vähennyskelpoisuutta myös yksityisten sijoittajien verotuksessa. Siksi lakia on nyt ehdotettu muutettavaksi.

Vaikka lainsäädännössä havaitaan puutteita ja korjaustarpeita, kuten nyt on havaittu, muutoksia ei yleensä ehdoteta toteutettaviksi takautuvina, ellei tällaiselle menettelylle katsota olevan erityisen painavia syitä. Termiinitappioissa on joissakin tapauksissa syntynyt kohtuuttomina pidettäviä tilanteita. On kuitenkin korostettava, että termiinitappioiden vähennyskelvottomuus on ollut vain yksi lisäpiirre riskialttiilla johdannaismarkkinoilla. Tappioiden vähentäminen jälkikäteen helpottaisi monen tilannetta siten, että verotetut voitot tai osa niistä kuittaansivat tappioita vasten.

Verohallitukselta saadun epävirallisen kannanoton mukaan takautuvaa säännöstä pidetään hallinnollisesti hankalana, joskaan ei mahdollomana toteuttaa. Lisätyötä aiheutuisi, joskaan tapauksia ei liene kuitenkaan kovin monia. Valiokunta ehdottaa, että 50 §:n muutos säädetään tulevaksi voimaan jo vuodelta 1993 toimitetusta verotuksesta alkaen. Valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännöksen 2 momenttiin tehdään tätä tarkoittava lisäys.

Valiokunta kiinnittää huomiota ns. talkootyön verotukseen liittyviin ongelmiin ja katsoo, että asia tulisi selvittää joko lainsäädännöllisin toimenpitein tai verohallinnon yhtenäistämisoheilla.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja 1. lakiehdotus näin kuuluvana:

1.

Laki tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 108 §:n 4 momentti ja 143 §:n 8 momentti, näistä 143 §:n 8 momentti sellaisena kuin se on 1 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1333/95),

muutetaan 24 §:n 2 momentti, 26 §, 27 §, 38 §:n 1 momentti, 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 41 §:n 4 momentti, 42 §:n 2 ja 3 momentti, 50 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 96 §:n 4 momentin 1 kohta ja 7 momentti, 100 §:n 4 momentti, 101 §, 108 § 3 momentti ja 130 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 42 §:n 3 momentti ja 50 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1502/93) ja 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 95 §:n 1 momentin 1 kohta sekä 96 §:n 7 momentti 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1465/94), sekä

lisätään 24 §:ään uusi 5 momentti, 41 §:ään uusi 6 momentti, 45 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 63 a ja 105 a § seuraavasti:

24, 26, 27, 38, 39, 40 ja 41 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

42 §

*Muusta yhtiöstä kuin pörssi-yhtiöstä saadun
osingon pääomatulo-osuus*

Jos sellainen osakas, jota ei työntekijäin eläkelain 2 §:n 7 momentin mukaan pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana, on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona yhtiön varoihin kuuluvaa asuntoa, asunnon arvo vähennetään hänen osakkeidensa arvosta yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa.

Elinkeinotoimintaa harjoittavan osakeyhtiön sellaisen osakkaan, jota ei työntekijäin eläkelain 2 §:n 7 momentin mukaan pidetä mainittuun yh-

tiöön työsuhteessa olevana, velka tälle yhtiölle sekä osakkeiden hankintaan käytetty korollinen velka vähennetään hänen osakkeidensa arvosta yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa.

45, 50, 58, 63 a, 95, 96, 100, 101, 105 a, 108 ja
130 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa. *Lain 50 §:ää sovelletaan kuitenkin ensimmäisen kerran jo vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa.*

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

Vielä valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin 5/1995 vp, 6/1995 vp, 8/1995 vp, 12/1995 vp, 58/1995 vp, 63/1995 vp, 10/1996 vp, 12/1996 vp, 24/1996 vp, 36/1996 vp, 40/1996 vp, 42/1996 vp, 44/1996 vp, 47/1996 vp ja 60/1996 vp sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

että toivomusaloitteet 34/1995 vp, 43/1995 vp, 45/1995 vp, 49/1995 vp, 50/1995 vp, 56/1995 vp, 17/1996 vp, 19/1996 vp, 22/1996 vp, 25/1996 vp, 36/1996 vp, 39/1996 vp, 41/1996 vp ja 43/1996 vp hylättäisiin.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mauri Pekkarinen /kesk, jäsenet Olavi Ala-Nissilä /kesk, Ulla Anttila /vihr, Pirjo-Riitta Antvuori /kok, Timo Ihmäki /kok, Bjarne Kallis /skl, Timo Laaksonen /vas, Reijo Laitinen /sd, Markku Lehtosaari /kesk, Håkan Malm /r, Virpa Puisto /sd, Maija

Rask /sd (osittain), Oiva Savela /kok, Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ja Jukka Vihriälä /kesk sekä varajäsenet Ilkka Joenpalo /sd, Hannu Kemppainen /kesk (osittain), Pekka Leppänen /vas (osittain), Arja Ojala /sd (osittain), Margareta Pietikäinen /r ja Kari Uotila /vas.

Vastalause

Työllistävämpi ja oikeudenmukaisempi verolinja

Lipposen hallitus kohdistaa 5,5 miljardin verokevennykset siten, että hyvätuloiset hyötyvät markkamääräisesti selvästi eniten. Lipposen hallituksen budjettiesitys jättää kuitenkin kokonaisveroasteen korkeammaksi (47,9 %) kuin kertaakaan Ahon hallituksen aikana. Lipposen hallituksen veropolitiikka ei myöskään edistä työllisyyttä. Hallituksen verolinja jättää pienituloiset eläkeläiset ja sosiaaliturvan varassa elävät kokonaan verokevennyksen ulkopuolelle, mutta kuitenkin kasvavien välillisten verojen maksajiksi.

Haluamme muuttaa verotuksen työllistävämmäksi ja oikeudenmukaisemmaksi suuntaamalla 5,5 miljardin markan verokevennykset toisin kuin hallitus. Tuloverolain lisäksi veromalliin liittyy sairausvakuutusmaksujen oikeudenmukaisemmat muutokset. Sosiaaliturvamaksuja koskevien lakien vastalauseissa katsomme, että eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua tulee alentaa 1 prosenttiyksiköllä. Sairausvakuutusmaksun korotus säilytetään ja porrastetaan suurituloisten osalta.

Veromallimme keventää kaikkien tuloverotusta. Pieni- ja keskituloisten, myös eläkeläisten, osalta kevennys on suurempi kuin hallituksen esitys, sen sijaan yli 160 000 markan ansioitten osalta vähemmän kuin hallituksen esitys.

Kohti työllistävää veropolitiikkaa

Verotuksen neutraalisuus on ollut yksi verotuksen kehittämisen ohjenuora. Mm. verovähennykset karsittiin pitkälti pois Holkerin hallituksen suuressa verouudistuksessa. Niinpä tuloverotus ei huomioi ihmisten erilaisia elämäntilan-

teita ja osin tästä syytä on aiheutunut tuloloukkuja. Avoimessa markkinataloudessa yhteiskunnan ohjauskeinot ovat vähentyneet. Suurtyöttömyyden oloissa ja tuloerojen kasvaessa on käytettävä tehokkaasti veropolitiikan ohjausmahdollisuuksia.

Verokevennysvara on työllisyysyistä painotettava pieni- ja keskituloisiin sekä matalapalkka-aloille. Näin elvytetään myös tehokkaimmin kotimarkkinoita. Lisäksi tulo- ja kannustinloukuongelmat ovat vaikeimmat pieni- ja keskituloisten osalta. Työllisyyden parantuminen on edellytys työn verotuksen kestävään keventämiseen myös jatkossa kaikkien tulonsaajien osalta.

Pienyritykselle valinnanmahdollisuus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan pienyritysten pääomatulolaskennan tarkistuksia. Elinkeinoharjoittajien ja henkilöyhtiöiden nettovarallisuuteen luettaisiin 30 prosenttia yrityksen maksamista palkoista ja pääomatulo-osuus korotettaisiin 15 prosentista 18 prosenttiin. Nettovarallisuuden laskentasääntöä koskeva tuloverolain 41 § on kuitenkin muotoiltu siten, että lisäys on aina automaattinen eikä verovelvollisen vaatimuksesta riippuva kuten esim. pitkäaikaisten velkojen puolittamista koskeva tuloverolain 149 §.

Vuoden 1994 elinkeinoverotilaston mukaan liikkeenharjoittajien jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus on keskimäärin 87 290 mk ja henkilöyhtiöiden ansiotulo-osuus keskimäärin 93 023 mk. Koska pääomatuloverotus on alle 80 000 tulotasolla ansiotuloverotusta kireämpää automaattinen lisäys johtaisi alhaisen verotason yrityksissä lievennysyrityksen sijasta verotuksen ki-

ristymiseen. Säännöstä tulisi korjata siten, että laskennallinen lisäys tehdään vain verovelvollisen vaatimuksesta.

Talkootyön verotus selkeytettävä

Useiden yhdistysten, lähinnä urheiluseurojen jäsenet keräävä rahaa toimimalla lipunmyyjinä, järjestysmiehinä, lastenvahteina ja liikenteenohjaajina erilaisissa tapahtumissa. Tapahtuman järjestäjä maksaa työstä korvauksen yhdistykselle, eivätkä työtehtäviä suorittaneet yhdistyksen jäsenet saa itselleen taloudellista hyötyä. Lakia on selkeytettävä siten, että tällainen talkootyö todetaan laissa verottomaksi tuloksi (ks. LA 51 ja 60/1996 vp).

Kannustinvähennys muutetaan pieni- ja keskituloisia suosivaksi

Kannustinvähennys on tehtävä pieni- ja keskituloisia suosivaksi nostamalla se 7 500 markkaan pienituloisimpien kohdalla. Vähennys alenee nopeammin kuin hallituksen esittämässä mallissa siten, että käteen jäävä keventyminen on meidän mallissamme hallituksen esittämää suurempi lähes 15 000 markkaa kuukaudessa oleviin bruttotuloihin saakka. Tällainen kannustinvähennys alentaa tuloverotuksen tuottoa laskelmien mukaan 500 miljoonalla markalla.

Kotityön mahdollisuudet hyödynnettävä nopeasti

Keskustan eduskuntaryhmä on tehnyt laki-aloitteen (LA 42/1996 vp) kotitalouden työllistämisvähennyksestä. Aloitteessa ehdotetaan, että verovelvollinen saisi vähentää verosta 30 % niistä työn teettämisen kustannuksista, joita hänelle on aiheutunut kotitalouden kunnossapitoon ja perheenjäsenen hoitoon liittyvistä palveluista. Vähennyksen enimmäismäärä on 25 000 mk kotitaloutta kohti vuodessa, mikä merkitsee noin 100 markan verotukea yhtä työpäivää kohti. Hallinnollisista syistä vähennyksen alaraja on 500 markkaa. Vähennys tehdään ensisijaisesti valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Se osa, mitä ei ole vähennetty valtionverosta, vähennetään kunnallisverosta.

Verovähennyksen tavoitteena on luoda uusia työpaikkoja, vähentää harmaata taloutta ja helpottaa perheiden arkipäivää. Verokannustimella

on mahdollista luoda 20 000—30 000 uutta työpaikkaa.

Matkavähennystä korottamalla edistetään työllistymistä

Työssäkäynti tehdään kannattavammaksi korottamalla matkavähennyksen 16 000 markan ylärajaa 18 000 markkaan. Työmatkavähennys on ollut hyvin pitkään ennallaan ja se on reaalisesti puolittunut. Työmatkavähennyksen alhainen taso on omiaan ehkäisemään työnhakua toiselta paikkakunnalta. Työsuhteiden ollessa entistä useammin lyhytaikaisia ei voida kohtuudella vaatia työntekijän perhettä muuttamaan paikkakunnalta toisen puolison työpaikan perässä. Vähennyksestä on tehty lakialoite 10/1996 vp.

Henkilöyhtiöiden veronkiristyksen sijaan on niiden asemaa korjattava

Henkilöyhtiöiden yksityissiirtojen arvostaminen käypään arvoon merkitsee pienyritysmuodoille tarpeetonta byrokratiaa ja vaikeuttaa niiden rahoitusrakenteen parantumista. Hallituksen esittämästä uudistuksesta on tältä osin luovuttava. Valtiontaloudelle muutoksilla ei ole merkitystä, koska verontuottotavoitekin on vain 5—10 miljoonaa markkaa.

Henkilöyhtiöiden ja elinkeinonharjoittajien asemaa on parannettava kehittämällä lainsäädäntöä siten, että niiden omien pääomien lisääntymistä ja työllistämismahdollisuuksia edistetään.

Yhteisöverouudistuksen henkilöyhtiöitä koskevat siirtymäsäännökset ovat poistumassa. Henkilöyhtiöt ja elinkeinonharjoittajat ovat osakeyhtiöitä huonommassa asemassa verotuksessa erityisesti jakamattoman voiton verotuksen osalta. Kuitenkin juuri näiden yritysten kautta voidaan alentaa yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön lisätään näin kuuluva lausuma:

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee nopeasti esityksen henkilöyhtiöiden ja elinkeinonharjoittajien jakamattoman voiton verotuksen muuttamiseksi osakeyhtiöihin rinnasteisiksi niin, että henkilöyhtiöiden ja elinkeinonharjoitta-

jien omien pääomien lisääntymistä ja työllistämismahdollisuuksia edistetään.

Samalla ja lakialoitteisiin 10, 42 ja 51/1996 viitaten ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön kuuluva 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 108 §:n 4 momentti ja 143 §:n 8 momentti, näistä 143 §:n 8 momentti sellaisena kuin se on 1 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1333/95),

muutetaan 24 §:n 2 momentti, (poist.), 38 §:n 1 momentti, 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 41 §:n 4 momentti, 42 §:n 2 ja 3 momentti, 50 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 93 §:n 1 momentti, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 96 §:n 4 momentin 1 kohta ja 7 momentti, 100 §:n 4 momentti, 101 §, 108 § 3 momentti ja 130 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 42 §:n 3 momentti ja 50 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1502/93) ja 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 93 §:n 1 momentti, 95 §:n 1 momentin 1 kohta sekä 96 §:n 7 momentti 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1465/94), sekä *lisätään* 24 §:ään uusi 5 momentti, 41 §:ään uusi 6 momentti, 45 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 63 a, 89 a § ja 93 §, 105 a § ja 127 a § seuraavasti:

24 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

26 ja 27 §

(Poist.)

38, 39, 40 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

41 §

— — — — —
(4 momentti kuten valiokunnan mietinnössä)
— — — — —

Laskettaessa pääomatulo-osuutta 38—40 §:n mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettuun nettovarallisuuteen lisätään *verovelvollisen tai elinkeinoyhtymän vaatimuksesta* 30 prosenttia verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen elinkeinotoiminnan ja maatalouden ennakonpidätyksenalaisten palkkojen määrästä. *Asiaa koskeva vaatimus on esitettävä ennen siltä verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä, jota vaatimus koskee.*

42, 45, 50, 58, 63 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

89 a § (uusi)

Veronalaista työtä ei ole talkooluontoinen työ, jota yleishyödyllisen yhdistyksen jäsen tekee hankiakseen yhdistykselle varoja silloin, kun korvaus

työstä maksetaan yhdistykselle eikä työn suorittaja saa henkilökohtaista taloudellista etua.

93 § (uusi)

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuina. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 18 000 markkaa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 2 500 markkaa.

95, 96, 100 ja 101 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

105 a §

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Vähennys on 30 prosenttia näiden tulojen 15 000 markkaa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 7 500 markkaa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 40 000 markkaa vähennyksen määrä pienenee 3 prosenttia puhtaan ansiotulon 40 000 markan ylittävältä osalta.

108 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

127 a § (uusi)

Kotitalouden työllistämismääräys

Verovelvollinen saa vähentää valtiolle suoritettavasta tuloverosta 30 % niistä työhön kohdistuvista kustannuksista, joita hänellä on ollut kotitaloudessaan teettämästä hoivatyöstä sekä kotitalous- ja kunnostustöistä. Vähennys on vähintään 500 markkaa ja enintään 25 000 markkaa kotitaloutta kohden. Vähennys tehdään sen puolison verosta, jonka ansiotuloista määrättävän valtion tu-

loveron määrä on suurempi elleivät puoliset ole toisin vaatineet. Se osa työllistämismääräyksestä, jota ei ole vähennetty valtiolle tulevasta tuloverosta, vähennetään verovelvollisen kunnallisverosta.

130 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1996

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Bjarne Kallis /skl

Jukka Vihriälä /kesk
Hannu Kemppainen /kesk

Markku Lehtosaari /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk